

Universiteit
Leiden
The Netherlands

The State, Entrepreneur, and Labour in the Establishment of the Iranian Copper Mining Industry: The Sarcheshmeh Copper Mine 1966-1979

Alamdar Baghini, A.

Citation

Alamdar Baghini, A. (2019, December 5). *The State, Entrepreneur, and Labour in the Establishment of the Iranian Copper Mining Industry: The Sarcheshmeh Copper Mine 1966-1979*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/81381>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/81381>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/81381> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Alamdar Baghini A.

Title: The State, Entrepreneur, and Labour in the Establishment of the Iranian Copper Mining Industry: The Sarcheshmeh Copper Mine 1966-1979

Issue Date: 2019-12-05

Samenwatting

De overheid, de ondernemer en de werknemers bij de oprichting van de Iraanse kopermijnbouwsector: De kopermijn van Sarcheshmeh (1966-1979)

Dit proefschrift is het eerste wetenschappelijke werk over de geschiedenis van de mijnbouw in Iran. Het is vooral gericht op het ontstaan van de Iraanse kopermijnbouwsector en de bouw van de kopermijn van Sarcheshmeh bij de op een na grootste koperertsafzetting ter wereld. Het gaat over de exploratie en bouw van de mijn in de periode vanaf 1966 tot 1979, toen de mijn in bedrijf werd genomen.

In dit onderzoek is afstand genomen van de dominante onderzoeksliteratuur over industriële en mijnbouwontwikkeling, en wordt de aandacht verlegd naar de complexiteit van de ontwikkelingsprocessen. Op deze manier kunnen de hoofdrolspelers worden aangewezen en kunnen hun onderlinge relaties binnen de vorming van de kopersector in Iran worden onderzocht. Het onderzoek belicht de betrokkenheid van sterke krachten zoals de overheid, waaronder de sjah, technocraten en overheidsinstellingen; het bedrijfsleven, waaronder lokale mijnbouwondernemers en internationale bedrijven; en de plaatselijke samenleving en werknemers. Daarbij wordt gekeken naar hun rol in een bepaalde politieke en economische structuur.

In dit proefschrift worden derhalve de volgende drie onderwerpen behandeld:

Samenvatting

1- De rol van de overheid – te weten technocraten en relevante instellingen – bij de oprichting van de kopermijnbouwsector in Iran.

2-De werkwijze van het bedrijfsleven, met inbegrip van de relaties van lokale mijnbouwondernemers en internationale bedrijven met werknemers en de overheid.

3- Het effect van het arbeidsbeleid op de werknemers en hun reacties in verschillende stadia.

Theoretische benadering

In het algemeen is het theoretisch kader gebaseerd op het idee van een ontwikkelingsstaat en de relaties die deze heeft met het bedrijfsleven en de werknemers. Vanuit het kader van de ontwikkelingsstaat worden de verschillende krachten die bijdragen tot de verworvenheden van de ontwikkeling in kaart gebracht. Het model van Chalmers Johnson wordt in dit onderzoek toegepast op de structuur van een ontwikkelingsstaat, die berust op vier belangrijke pijlers. Ten eerste een bekwame groep technocraten en een elite-bureaucratie van de overheid om de industriële en economische perspectieven te bepalen en ook om de meest relevante middelen te kiezen om de doelen te bereiken; ten tweede het oprichten van efficiënte pilot-organisaties; ten derde uitstekende marktmatchingsmethoden van interventionisme; en ten vierde een stabiel politiek systeem dat de grondslag vormt voor de duurzame en efficiënte toepassing van de andere elementen.

Het idee van de ontwikkelingsstaat legt ook de nadruk op sociale fenomenen om zowel de specifieke sociale omgeving als de institutionele structuur te reproduceren. Dit wijst op het belang van

sociaal beleid voor de opbouw van de structuur van een ontwikkelingsstaat. In dit verband is in het onderzoek gekeken naar paternalisme, dat de dominante vorm van sociaal beleid was in de kopermijn van Sarcheshmeh vanaf het moment dat de overheid betrokken raakte bij het management. Dit top-downbeleid vormde de inspiratiebron voor de relatie tussen het staatsbedrijf SCMCK en de werknemers, voor wie een sociaal en welzijnsbeleid was ontwikkeld. Dat was echter niet de enige bepalende factor in deze relatie. In het onderzoek wordt ook besproken welke rol het idee van Erick Olin Wright over de bronnen van arbeidersmacht speelt bij de vorming van de relatie tussen werknemers en het bedrijf. Hierbij gaat het vooral om structurele macht en associatieve macht. De eerste vorm van macht berust op de status van de werknemers op een krappe arbeidsmarkt en op hun plaats binnen een industriële sector en de laatste vertegenwoordigt de institutionele macht van de werknemers via vakbonden en ondernemingsraden.

Verder wordt Erick Olin Wrights idee van een negatief en positief klassencompromis in dit onderzoek toegepast om de reacties van de werknemers op de politieke omgeving in de maanden voorafgaand aan de revolutie van 1979 in een kader te plaatsen. Tegelijkertijd wordt Katznelsons opvatting over arbeidersklassevorming als een gelaagd proces met vier verschillende niveaus gebruikt om de structuur van de arbeidersklassevorming bij de kopermijn van Sarcheshmeh zichtbaar te maken. De vier niveaus zijn: structuur, levensstijlen, disposities en collectieve actie.

Methodologie en bronnen

Voor dit historisch onderzoek zijn primaire en secundaire bronnen gebruikt, waaronder mondeling en schriftelijk materiaal. Er was zeer weinig primair archiefmateriaal over de kopermijn van Sarcheshmeh en daarom zijn ter aanvulling semigestructureerde interviews gehouden met verschillende mensen. Hieronder waren leden van de plaatselijke bevolking en gepensioneerde werknemers, van wie sommigen nog steeds in bergdorpen in de buurt van de kopermijn van Sarcheshmeh wonen. Er zijn ook interviews gehouden met voormalige leidinggevendenden die nu in verschillende delen van de wereld wonen. Dit waren onder andere twee oud-directeuren van het bedrijf en een voormalig plaatsvervangend directeur van het bedrijf.

Er is onderzoek gedaan in verschillende zowel particuliere als openbare archieven in Iran en het Verenigd Koninkrijk. Op deze manier konden de mondelinge uitspraken worden gecheckt in solide documenten, die gewoonlijk worden beschermd tegen aantasting door de tand des tijds en aanraking. De documenten zijn echter grotendeels officieel, en daardoor zou er een vertekend beeld kunnen ontstaan. Dankzij de mondelinge bronnen is deze valkuil vermeden.

Bevindingen en bijdragen

De bevindingen in dit proefschrift leveren een belangrijke bijdrage aan de geschiedschrijving over de kopermijnbouwsector in Iran, de economische geschiedschrijving over het Pahlavi-tijdperk, de wereldwijde geschiedschrijving over koper en de lokale geschiedschrijving over de Iraanse revolutie van 1979.

De overheid en de geschiedenis van de kopermijnbouw

Gezien het feit dat er nog helemaal geen wetenschappelijk onderzoek gedaan is naar de geschiedenis van de kopermijnbouw in Iran, levert dit proefschrift een unieke bijdrage aan het historisch mijnbouwonderzoek in Iran. Het gaat in op de ontstaansgeschiedenis van de Iraanse kopersector, met aandacht voor de rol van de hoofdrolspelers en belangrijke instanties binnen de sociale en economische omgeving. In tegenstelling tot de gebruikelijke benadering wordt betoogd dat een programma niet de belangrijkste component is in het industrialiseringsproces; dit proces vereist een goede structuur en invloedrijke actoren. Vanuit deze gedachte is onderzocht welke rol de sjah, technocraten, overheidsinstellingen, plaatselijke ondernemers en internationale bedrijven hebben gespeeld bij de bouw van de kopermijn van Sarcheshmeh.

Het onderzoek gaat terug tot het bewind van Reza Shah (1925-1941), wiens moderniseringsproject de basis legde voor de moderne economie en industrie in Iran. De mijnbouwstrategie voldeed echter niet volledig aan de doelstellingen, omdat de lokale bourgeoisie ondanks het stimuleringsbeleid van de overheid afzag van deelname aan mijnbouwactiviteiten. Dat gebrek aan belangstelling voor de ontwikkeling van de mijnbouw lag aan structurele problemen zoals watertekort, ongeschikte wegen en transportmiddelen en politieke instabiliteit. Bovendien was de Iraanse bourgeoisie niet sterk genoeg om actief te worden in de grootschalige en zeer kapitaalintensieve mijnbouw. Als gevolg daarvan domineerde interventionisme de ontwikkeling van de mijnbouw in Iran.

In dit onderzoek wordt aangetoond dat het interventionisme effectief was. De overheid benadrukte het belang van haar investeringen in de mijnbouw in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw. Ook de investeringen in de kopermijn van Sarcheshmeh werden aangemerkt als een van de industriële wapenfeiten van het Pahlavi-tijdperk. De belangrijke rol van technocraten bij de bouw van de kopermijn van Sarcheshmeh blijkt uit hun directe deelname aan het project en uit hun indirecte bijdrage zoals de oprichting van instituten, in het bijzonder de Industrial Development & Renovation Organisation of Iran (IDRO) en begrotings- en planbureau de Budget and Plan Organisation. Beide hebben een grote invloed gehad op de industrialisatie en sociale ontwikkeling.

De Budget and Plan Organisation was een planbureau van de overheid met een redelijke mate van autonomie binnen de sociale groepen. Het heeft vijf ontwikkelingsplannen gepresenteerd en gecoördineerd en werd een van de toonaangevende instituten voor industriële en mijnbouwexpansie en ook voor sociale ontwikkeling. Mede dankzij een relatief autonome organisatiestructuur, waardoor de ontwikkelingsprogramma's gebaseerd waren op het nationaal belang, en de hoogopgeleide medewerkers en deskundigen die merendeels afgestudeerd waren aan gerenommeerde universiteiten in Europa en Noord-Amerika, kon dit bureau zo'n constructieve bijdrage leveren.

Relaties tussen overheid en bedrijf

Dit proefschrift beschrijft de structuur van de relatie tussen bedrijf en overheid tijdens de oprichting van de kopermijn van Sarcheshmeh op drie verschillende momenten:

1- De KMC⁵⁵³ van 1966-1967: het begin van de aanvankelijke exploratie door de gebroeders Rezai, plaatselijke mijnbouwondernemers.

2- KCI⁵⁵⁴ van 1967-1971: de enorme omvang van het project ging de krachten van de gebroeders Rezai te boven. Om de exploratie voort te zetten richtten zij daarom KCI op in samenwerking met het Britse Selection Trust.

3- De SCMCK⁵⁵⁵ van 1972-1979: de mijn werd genationaliseerd en bestuurd door een staatsbedrijf, de SCMCK. Anaconda, een groot Amerikaans mijnbouwconcern, werd adviseur en Parsons Jurdan werd de aannemer voor de ontwikkeling van het kopercomplex van Sarcheshmeh.

In dit proefschrift wordt betoogd dat, in tegenstelling tot wat sommigen beweren, de nationalisering van de Iraanse industrie niet in verband gebracht kan worden met het autoritaire politieke systeem in het Pahlavi-tijdperk dat elementen bevatte van een geleide economie. Uit deze casestudy blijkt dat er bewondering was voor particulier eigendom en er op een eerlijke manier rekening mee werd gehouden: de nationalisatie van de kopermijn van Sarcheshmeh werd doorgevoerd met een rechtsgeldige procedure die voortvloeide uit het Iraanse industriebeleid waarin strategische industrieën en goederen onder staatsgezag moesten vallen.

In het onderzoek wordt aangetoond dat mijnbouwondernemers, waaronder de gebroeders Rezai, nog steeds te kampen hadden met een langdurige structurele zwakte die hen verhinderde om zelfstandig

⁵⁵³ Kerman Mining Corporation

⁵⁵⁴ Kerman Copper Industries

⁵⁵⁵ Sarcheshmeh Copper Mines Corporation of Kerman

een grootschalige mijnbouwonderneming als de kopermijn van Sarcheshmeh te runnen. De gebroeders Rezai hadden een handelsachtergrond en behoorden tot de belangrijkste Iraanse mijnbouwers. Ze profiteerden samen met een groep ondernemers van een industrieel stimuleringsbeleid en specifieke sociale en economische omstandigheden tijdens het Pahlavi-tijdperk. Dankzij de stijgende olie-inkomsten kon de overheid in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw voldoende middelen toewijzen aan de particuliere sector voor de ontwikkeling van het bedrijfsleven. De hoge inflatie zorgde ook voor enorme winsten uit de handel in grond, wat leidde tot kapitaalopbouw bij de grote vastgoedbezitters. Bovendien leidde het industriebeleid dat gebaseerd was op importsubsstitutie tot directe en indirecte ondersteuning van sommige binnenlandse industrieën door het aanbieden van leningen tegen een lage rente. Dit stimuleerde de Iraanse koopliedenbourgeoisie en de grootgrondbezitters om hun activiteiten te verleggen naar mijnbouw en industrie.

De deelname van Selection Trust versnelde de ontwikkeling van de mijn, maar de sjah en sommige van zijn technocraten kenden de strategie van internationale bedrijven om in ontwikkelingslanden voorbij te gaan aan de belangen van het gastland. Zo stelde Selection Trust voor om de kopermijn van Sarcheshmeh te bouwen zonder verwerkingseenheden, om de hoge investeringen die daarvoor nodig waren te vermijden. Het idee was om ruwe erts over te brengen naar een kopercomplex buiten het land voor extra verwerking. Iran verwierp dit idee, omdat de sjah en zijn technocraten zich bewust waren van de afhankelijkheidsstructuur in internationale relaties.

De overheid weigerde ook het project te steunen door zich erbij aan te sluiten of door financiële middelen ter beschikking te stellen. Het Iraanse industriebeleid verbood de betrokkenheid van de particuliere sector bij strategische industrieën en grondstoffen en de nationalisatie van de kopermijn van Sarcheshmeh voorkwam dat internationale bedrijven de Iraanse kopersector konden gaan domineren, zoals was gebeurd bij de Iraanse olie-industrie. Uiteindelijk werd de mijn overgedragen aan de staat en genationaliseerd in een overeenkomst tussen de staat en KCI, waarbij de particuliere sector werd bevoordeeld met stimuleringsmaatregelen voor actieve ondernemers zoals de gebroeders Rezai.

De cruciale bijdrage van technocraten blijkt uit het feit dat de sjah Reza Niazmand benoemde tot directeur van de SCMCK. Hij was een goed gekwalificeerde technocraat die het nationale belang wilde dienen. Zijn opvolger, Taqi Tavakoli, had dezelfde kwaliteiten. Beiden streefden ernaar om de Iraanse kopersector vorm te geven op basis van het nationaal belang.

Dit onderzoek levert ook een bijdrage aan het lokale verhaal van de ondergang van een van de grootste kopermijnbouwbedrijven ter wereld: Anaconda. Het proefschrift beschrijft hoe Anaconda het onderspit moest delven in de confrontatie met de Iraanse staat, terwijl de mijnbouwgi-gant decennialang gewend was geweest aan het langste eind te trekken in onderhandelingen met ontwikkelingslanden.

Sociale geschiedenis: Bedrijf, lokale bevolking en werknemers

De werknemers van de kopermijn van Sarcheshmeh waren merendeels lokale boeren en dorpsbewoners zonder grond die waren opgegroeid in een agrarische samenleving met een natuurlijk ritme en die geen ervaring hadden met industriële discipline. Het bedrijf moest een arbeidsbeleid en managementmethode inzetten om de landarbeider om te vormen tot een permanente arbeider in de industrie. Uit het onderzoek blijkt dat de lokale ondernemers weinig oog hadden voor de reproductie van arbeid, wat mede te wijten was aan het oude systeem van landeigenaren en pachters. Het welzijnsbeleid voor de werknemers had ook geen prioriteit. Ondernemers leefden de arbeidswetgeving niet altijd volledig na; er zijn aanwijzingen dat zij misbruik maakten van het feit dat werknemers zich niet bewust waren van hun rechten. Dit lag deels aan de dominante cultuur van landeigenaren en pachters die heerste onder lokale ondernemers en deels aan het ontbreken van een rechtsorde. Dat heeft geleid tot een verslechterend arbeidsbeleid in de particuliere sector.

De nationalisatie was een breekpunt in de sociale geschiedenis van de bouw van de kopermijn van Sarcheshmeh. Het betekende vooral een verbetering van het welzijnsbeleid. Dit bevorderde de reproductie van arbeidskrachten, omdat het de arbeiders ontkoppelde van hun lokale bronnen van inkomsten, zoals de kleinschalige landbouw of het werken voor prominente landeigenaren.

De actieve lokale bevolking dwong het bedrijf om zijn sociale verantwoordelijkheid uit te breiden op het gebied van grondbezit, verhuizing, concessie en werkgelegenheid. Het bedrijf bood de

grondbezitters levenslange pensioenen aan en kocht hun grond tegen een redelijke prijs. Het bouwde ook een nieuw stadje in de buurt van de mijn om de bevolking te huisvesten. Sommige huishoudens verhuisden naar deze nieuwe stad, maar een klein aantal verzette zich ertegen. Dit verzet was echter van korte duur, omdat het bedrijf krachtiger was. Omdat het gebied een lage bevolkingsdichtheid had, stuitte de verhuizing op weinig weerstand.

Uit dit onderzoek blijkt dat het verbod op vakbonden en de beperkte organisatorische macht van de werknemers, het structurele tekort aan arbeidskrachten, de aanzienlijke olie-inkomsten, de verwachte hoge inkomsten van het bedrijf, de opkomst van socialistische bewegingen in het zuiden van de wereld en de aanwezigheid van Amerikaanse arbeidskrachten tot gevolg hadden dat Niazmand een paternalistisch welzijnsbeleid voerde. Daarmee beoogde hij een sociaal vooruitstrevend mijnbouwcomplex op te zetten dat hooggekwalificeerde binnenlandse en buitenlandse arbeidskrachten kon aantrekken om zich te vestigen in het afgelegen gebied van de kopermijn van Sarcheshmeh.

Het bedrijf bouwde een modern stadje naast de mijn met moderne faciliteiten en voorzieningen zoals een bioscoop, een bar, restaurants, supermarkten, een golfclub, een sportcomplex, een ziekenhuis en scholen. In Sarcheshmeh-stad werden ongeveer 10.000 werknemers van het bedrijf en hun gezinnen gehuisvest. Ondanks het feit dat er bij het ontwerp van Sarcheshmeh-stad rekening was gehouden met klassenverschillen, beloofden de faciliteiten en de ontwikkelingsplannen een welvarender toekomst voor de werknemers. Onderwijs en gezondheidszorg, goede huisvesting en

voldoende inkomen zorgden voor veranderingen in het leven van de werknemers. De strenge industriële discipline en de nieuwe leef- en werkomstandigheden veranderden boeren en dorpsarbeiders in industriële arbeiders, waardoor ze zich bewust werden van klassenstructuren en klassenbelangen.

Het ontwikkelingsprogramma functioneerde echter niet goed, zodat de samenleving werd geconfronteerd met een ongelijke ontwikkeling die leidde tot een onevenwichtige verdeling van welvaart over de verschillende sociale lagen van de bevolking. Zo profiteerde de industriële arbeidersklasse en vooral de groep die in de zware industrie en de petrochemische en olie-industrie werkte, meer van de verbeterde omstandigheden dan werknemers in andere sectoren. Dit was met name het gevolg van de industriële ontwikkelingsstrategie van Iran, de importsubstitutie, die sterke externe concurrenten van de binnenlandse markt uitsloot ten gunste van lokale producenten. Daardoor werden enorme opbrengsten gegenereerd voor die specifieke sectoren en ondernemingen, en konden die betere lonen en een beter welzijnsbeleid bieden om gekwalificeerde werknemers in dienst te nemen op de krappe Iraanse arbeidsmarkt van dat moment.

De politieke gevolgen hiervan kwamen tot uiting in de revolutionaire onrust van 1978 en 1979, waarbij de werknemers in verschillende sectoren verschillend reageerden op basis van hun ontevredenheid of tevredenheid. Het goed ontwikkelde sociale welzijnsbeleid in de kopermijn van Sarcheshmeh bepaalde de reactie van de werknemers op het politieke klimaat. Ze steunden de overheid en verzetten zich soms tegen de groep revolutionairen, die vooral bestond uit kantoorpersoneel, technici en ingenieurs. De vastbeslotenheid van de

werknemers om hun huidige omstandigheden te willen behouden kwam voort uit hun arme economische achtergrond en uit het paternalistische welzijnsbeleid van het bedrijf. Dat had de levensstandaard van de meeste plaatselijke bewoners en werknemers verhoogd en had hun levenswijze radicaal veranderd ten opzichte van hoe zij vroeger leefden in een achtergestelde agrarische samenleving. Het was feitelijk het formatieve moment waarop de klassenstrijd werd omgevormd tot een negatief klassencompromis, omdat de werknemers zonder organisatorische macht, onderdrukt door de staat, geneigd waren om hun verzet tegen de revolutionairen te tonen.